

דעות בדיחות לבתי קפה

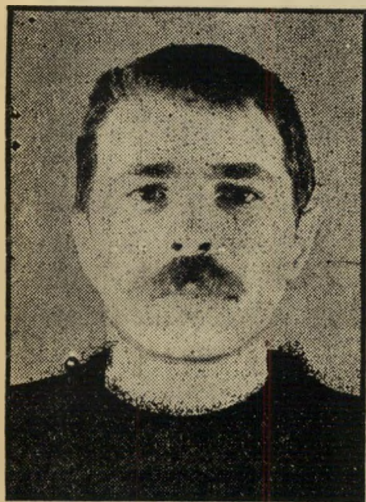
מדוע בוחר צייר ישראלי לשבת כנכר? האם זה משום שהוא סבור שבארץ אין מקום להתפתח? האם לא מעריכים כראוי את אמנות הציור? שאלה של פרנסה? השבוע היה מוכן הצייר פסל הישראלי פנחס עשת (28), שהגיע לחופשת מולדת ממלאנו, להסביר את התאוריה שלו.

הפי גדול במשק. פנחס הוא מה שנקרא, כמעט-צבר. הוא הגיע לארץ בהיותו בן שלוש-עשרה, סיים את בית-הספר התיכון בתל-אביב, עבר להשלים את לימודיו התיכוניים בעין-חרוד, שם הוקצב לו חדר לציור.

עד כאן היה הכל טוב ויפה, אלא שפנחס רצה להמשיך הלאה. הקיבוץ, מצידו, לא היה יכול לאפשר לו זאת. הוא עזב.

במשק הבינו אותי יפה. מסביר פנחס כיום. הם נתנו לי את כל התנאים, שיחררו אותי מעבודות. אבל בקיבוץ, כשאתה מגיע לדוגה של קישוט חדר-האוכל לפסח, או פיסול פסל שניצב בחצר המשק — אז אתה כבר האמן הכי גדול במשק. אם אחרי כל זה רצית להמשיך הלאה, כבר הסתכלו עליך כעל משוגע. למה לך, הרי אתה הכי טוב במשק?

זאת היתה הסיבה בגללה החליט פנחס לעזוב את הקיבוץ, עבר ללמד בבית-ספר

צייר עשת (בצילום עצמי) להישאר תמיד ברכילות

עממי ולהשתלם בבית המדרש למורים ל- ציור. הוא הספיק עוד לערוך תערוכה משלו בגלריית כ"ץ בתל-אביב, כאשר ארו את חפציו, נסע לאיטליה. הצעיר — אשר כחבר הנוער-העובד צייר טיכמאות, נוער הזהב — רד לנב" — התישב במילנו ונרשם ל- אקדמיה ד-ברורה לאמנויות יפות.

פרנסה נוספת. מטרתו היתה ללמוד במחיצתו של הססל הנודע, הנושא שם דומה לשמו של הומר המסורס, מרינו מרינו.

הוא נבחר — התקבל ללימודי הספנת השלישית של האקדמיה. כפרנסה נוספת לקיום — הפך את תחביב הצילום שלו למקצוע, השתכר פה ושם, מצילומי-עתונות שהצליח למכור למערכות עיתונים.

ביקרו האחרון בארץ שניים תקופה של ארבע שנים לשהותו של פנחס במילנו, ו- הוא מודה בפה מלא: "עדיין אינני חושב לחזור ארצה. אולי בעוד כמה שנים, מי יודע... מה הסיבה? טוען פנחס: "בארץ אין מקום לצייר בזכות כשרונו.

ציירים בעולם, ובעיקר באיטליה, יודעים קודם כל בזכות יצירותיהם, אחר כך בשל אוסטים או מידת החביבות שלהם. כשרין הציור הוא גם קנה-המידה היחידי למכירה.

פה צייר צריך להיות, אם הוא רוצה להתקיים ככבוד, גם בעל פרנסה צדדית אחרת: מועדון לילה או גיב פשוט אחר. אחרת הוא נידון למצוקה. חוץ מזה עליו להיות גם בעל חוש הומיר וכשרון לארגן לעצמו יחסי-ציבור, לאו דווקא סביב יצי רותיו. אם הוא איננו יודע להיות חביב לאנשים, להישאר תמיד ברכילות — אין סיכוי שקנו את תמונותיו.

לכן, לצייר הרבה יותר נוח, ויותר נעים, לשבת באירופה. שם אני יכול לחפש אפקים חדשים, סגנונות חדשים לציור, במקום ל- חפש בדיחה חדשה ליושבי בתי-הקפה של דיונוף."

מחזה חדש של נסים אלוני בסגנון של הקומדיה דל-ארטה ער

תיש לתיש-זאב

כאשר התדרדרה לכאנאליות ולחלאריות. היתה הקומדיה דל-ארטה הכוח השולט ב- תיאטרון, שבלעדיה לא תאר את הקומדיה המודרנית ממוליד והלאה.

ארלקינו, המועלה בתיאטרון העונות, הוא דוגמה קלאסית של מחזה מעין זה.

סינגון אישי

ר יה זה המלחין הישראלי גארי באר- חניני, שהיפנה את תשומת-ליבו של ה- מחזאי והבמאי, נסים אלוני, לספר ישן אודות הקומדיה דל-ארטה. בין שאר הסי- מורים והחומר בספר זה מצא ניסים גם נוסח של קומדיה שנכתבה בידי היהודי ה- אמריקאי ליאון כ"ץ. מכיון שמהמחזות ה- מאולתרים נותרו כיום רק רישומים כלליים בלבד, ללא סקסט כתוב, חיבר אותו כ"ץ מחזה אחד לדוגמה לפי חרשים עתיק. זה היה ארלקינו המקורי. אלא שמחזהו של כ"ץ היה יותר תיאורטי מאשר תיאטרי, שכן היה מיועד לצרכי הסבר ולימוד.

ניסים אלוני נסל את הקומדיה ועיבדה. למעשה כתב את כולה מחדש. וכך, מי- אחרי דמויותיהם של ארלקינו, מאנטלונה, קוביאלו או סינתייה, מאחורי עלילת הנוסח- פים הקלאסית, מבצבץ למעשה סינגונו ה- אישי המיוחד של ניסים, האיש שנתן ל- כמה העברית את בני המלך והנסיכה ה- אמריקאית.

המחזה מצטיין בכל מה שמציין את ניסים אלוני כמחזאי: דרישה שנון ומבריק, מצ- בים קומיים אבסורדיים, מתח דרמטי לכל אורך המחזה וידעיה מקיפה, הנראית כ- תכונה מלידה, של ניצול מלא של הבמה. הגה, למשל, קסע של דו-שיח ניסימי אופיני, רציסאטיב בין שחם מהגשים ה- מופיעות בקומדיה.

סינתייה: "בוקר טוב לך, מגיפה בבלית צולעת, מה שלומך?"

פלמיניה: "תודה, יותר טוב אם לשפוט לפי פניך הצלולות."

סינתייה: "אם לשפוט, שכנה, צריך לש- פות סירים כחוך על אש הגיהנום."

פלמיניה: "מזוג, אני חשבתי שקומקום כמותן הושלך מומן לאשפתות."

סינתייה: "בעיר אומרים שהחרטום שלך גורף כל בייב ורקבובית."

אהבה למחזה

ב קויה הכלליים עלילת המחזה היא פשוטה: שלושה חיישים זקנים, בעלי נשים חשקניות, חומדים איש את אשת רעהו, הוסכים לזאבים מבלי שגם אחד מהם יוכל להוציא שמץ מתשוקותיו לפועל. זוכים מן ההפקר — זמר צעיר וארלקינו הנוכל.

חיים חפר כתב את הפיזמונים, גארי בארתיני את המוסיקה. אל הצמד הראשון של תיאטרון העונות, יוסי בנאי ואבנר חזי קויה, צורפו אילנה עדן, אשתו של ניסים אלוני; גרמין אונקובסקי; ברוריה אביעזר; ישראל גוריון ומרדכי (ספויק) ארנון, הכוכב הצעיר שהתגלה לאחרונה, והוא כי יום אולי השחקן המועסק ביותר בישראל.

החזרות לקראת הצגת הבכורה מתנהלות באווירה ששבו א"אמפר למציא כמותה ב- תיאטרונים אחרים בארץ. מלבד הצעות ה- עובד בהתלהבות משעות-הבוקר המוקדמות עד אחרי חצות, מתוך אהבה כנה לחומר ה- תיאטרוני וללא שמץ של מיסחור, סובבים עוד כחצי תריסר אמנים מתגודדים המסי- עים בעצות ובעבודה של ממש להכין את המחזה להצגה. מתוך אמונה בתיאטרון וב- עיקר בניסים אלוני עצמו, המכיים גם את ההצגה.

אמר אבנר חזקיהו: "זה הכל נעשה מתוך אהבה שהמחזה היה זה יפה וטוב." הוסיף אחריו יוסי בנאי: "זה אינו מחזה שבא לדגוד במילים גסות ובטיטואציות אירוניות. מצד שני הוא לא בא גם לתוך את הקהל ולהראות לו שגאופים ומגרות זה דבר שאינו מוסרי ואינו טוב. וזהי פשוט מהת- לה עליוה, עם הרבה חוכמות, עם השלכות ורמזים למציאות של ימינו. לא יכול להיות דבר יותר תיאטרוני מזה."

נון תיאטרי מנוגד, ושונה לחלוטין באותה תקופה של המאות השש-עשרה והשבע- עשרה. להבדיל מתיאטרון הבארוק, שהיה תיאטרון של הארמנות וחצרות-האצילים, היתה הקומדיה דל-ארטה תיאטרון ההמו- ני. היא התבססה על להקות נודדות של שחקנים מקצועיים, שהציבו את בימותיהם ברחובות ובכיכרות, עם תפאורה שהיתה רק מסך מצויר.

קוי עיליה הנשאים קבועים

לא היו להם כל מחזות קבועים. היה להם רק סיפור-עלילה בקחים כלליים, בו

ציור מהמאה ה-17 מתאר שני שחקנים של להקה נודדת, המציגים בכיכר השוק קומדיה דל-ארטה, כשהם לבושים ב- תלבושות ובאביזרים אופייניים, בהם הופיעו שחקני הקומדיה דל-ארטה בכל מחזותיהם.

במאה ה-17

פנטינה: "יותר בשקט פרנציסקינה ה- טובה —"

פרנציסקינה: "מתי נוכל להכנס שוב ל- מיטה ביחד פנטינה?"

פנטינה: "שדים ורוחות, עוד מעט ישמע אותך האפיפירו!"

פרנציסקינה: "דבר, בן-אדם! אולי אתה יכול להפטר הליה מאשתך הזונה ולטעום עוד פעם את טעם אהבתה של אשה הגונה, או באת לומר לי שחלבה הזאת תקשור אותך למיטתה כמו כלבלב והיא תתן לשיד

במאה ה-20

איננה עדן-אלוני ואבנר חזקיהו בקומדיה ארלקינו המועלית בתיאטרון העונות, בה שמר המחזאי ניסים אלוני על עיקרי הסינגונו, הרקע והטיפוסים שהופיעו בכל הצגות הקומדיה דל-ארטה, אך מנע אילתורים.

שירים תפלים במסבאות עם הוללים ונאוי פים ומושחתים כמיהה פנטינה: "פרנציסקינה חמודה שלי, אני יודע שאין לוחם נמרץ מתך בשחיתות ובי- מידות הרעות בכלל."

דו-שיח פיקאנטי ונועז זה הינו קסע מי- מחזה ישראלי חדש, שיועלה בימים הקרוב- בים על בימת תיאטרון העונות — ארלקינו. לכאורה תהיה זאת ענות מצח לכנות את ארלקינו בשם מחזה ישראלי או מחזה חדש. זהו מחזה שאפשר היה לראותו בכיכרות השוק של ערי איטליה, או כירידים ש- בכפרי צרפת לפני שלוש מאות או מאתיים שנה. הוא היה יכול להיות אחד מאינספור של מחזות שהועלו בידי להקות נודדות, שכמה מהן היו עשויות להופיע בעת ובי- עונה אחת באותה כיכר. כי הוא שייך ל- אותו סינגון דרמטורגי שסלל את הדרך למחזאות החדשה של הקומדיה דל-ארטה.

במקביל לתיאטרון בסינגון הבארוק, ש- התפתח בתקופת הרנסאנס, צמח סיג- התיש לתיש-זאב